

Päijät-Hämeen kalatalouskeskus ry
Vesijärvenkatu 27
15140 Lahti

LAUSUNTO

Kalatalouden keskusliitto
Malmin kauppatie 26
00700 Helsinki

Hallituksen esitys kalastuslaiksi

Kalatalouden keskusliitto pyytää Päijät-Hämeen kalatalouskeskukselta lausuntoa uudesta kalastuslaista, josta on julkaistu hallituksen esitys 4.12.2013.

Nykyisessä kalastuslaissa ja -asetuksessa on useita selkeitä puutteita ja epäkohtia, joista osa lienee jopa perustuslain vastaisia. Voidaankin hyvin sanoa, että korkea aika uusien lainsäädäntö nykypäivän ja ennen kaikkea tulevaisuuden haasteiden vaatimalle tasolle. Valmistelutyöryhmä on mielestämme onnistunut toimissaan hyvin, joka näkyy mm. kalastonhoitomaksun yksinkertaistamisena, sekä lain hengessä, joka ohjaa kalastus- ja kalastonhoitokulttuuria istutuskeskeisestä oireenhoidosta, itse taudin diagnosointiin ja sen asianmukaiseen hoitoon kalastuksensääntelyn avulla. Lisäksi suojelutarpeet on mielestämme otettu esityksessä huomioon asianmukaisella tarmokkuudella - onhan esi-isiemme meille jättämä ympäristö, luonto, ainoastaan lainassa lapsen lapsiltamme.

Lakiesityksessä on mukana monia hyviä, jopa erinomaisia lainkohtia, sekä tietysti muutamia jotka vaativat vielä muutoksia. Liitteeseen olemme koonneet mielestämme oleellisia asioita, jotka ovat joko hyvin tai vaativat muutosta.

Lahdessa 10.1.2014

Jussi Ruskeala
Hallituksen puheenjohtaja
p. 0400 362 442
jussi.ruskeala@kalatalouskeskus.net

Ilkka Vesikko
Toiminnanjohtaja
p. 045 171 5544
ilkka.vesikko@kalatalouskeskus.net

LIITE 1 (sivut 2-6)

4§ Määritelmät

5) Määritelmässä tulee ehdottomasti ottaa huomioon myös akanvirta- ja suvantoalueet. Näillä alueilla talvehtii suuri määrä virta-alueiden kalastosta, jotka on helppo kalastaa onki- ja pilkkivälinein. Asia saadaan korjattua esimerkiksi lisäämällä yksinkertainen metrimääritelmä:

5) Vaelluskalavesistön koski- ja virta-alueella vaelluskalapitoisen vesistön sellaista aluetta, joka on 500 metrin etäisyydellä kohdasta, jossa

- a) vesi virtaa silmin havaittavasti;*
- b) virtapaikan ylävesi on alavettä ylempänä, eli vedenpinta on kalteva;*
ja
- c) vesialue pysyy talvisin sulana tai heikkojäisenä;*

10§ Ylä-Lapin kalastuslupa

Kotikuntalain mukainen kalastusoikeus pohjoisissa kunnissa on hyvä rajata vain omaan kotikuntaan.

13§ Alueellinen lupa kaupalliseen kalastukseen

Lupa on sidottava puolueettoman tahon tekemään tutkimukseen, jossa selvitetään ennen kaupallisen kalastuksen aloittamista sen vaikutukset kalakannalle. Samanlaisella puolueettomalla tutkimuksella on selvitettävä myös kalastuksen aikana ja sen jälkeen tapahtuneet muutokset kalakannassa. Lupa on keskeytettävä, mikäli toiminta ei ole ekologisesti kestävällä pohjalla. Tutkimuksen kustannuksista vastaa kaupallinen kalastaja ja sen tilaa paikallinen ELY-keskus.

18§ Alueellinen lupa kalastusopastointiaan

Kalastusmatkailutilaisuuksien osallistujamäärän rajaaminen kuuteen (6) on täysin perusteeton ratkaisu. Jos osallistujamäärän rajaamiselle esittää selkeät ja kiistattomat perusteet, tulisi osallistujamäärän olla vähintään 12 henkilöä, joka on vuokraveneen kuljettajatutkimuksen suorittaneelle suurin sallittu henkilökuljetusmäärä.

23§ Kalatalousalueen oikeudellinen muoto, jäsenet ja toimielimet

Kolmannessa momentissa mainittu toiminnanjohtaja on huomattavasti nykyaikaisempi, selkeämpi, osuvampi, sekä työtehtäviä ja vastuuta paremmin kuvaava nimi kuin aiempi isännöitsijä.

25§ Kalatalousalueen yleiskokous

Ympäristöjärjestöjen asiantuntijaedustaja on erittäin myönteinen asia.

32§ Alueellinen kalatalouden yhteistyöryhmä

Alueellisten ELY-keskusten yhteistyöryhmät olisivat olleet erittäin tarpeellisia toimielimiä jo aiemmin.

34§ Valtakunnallinen kalavarojen hoitosuunnitelma

Todella tärkeä pykälä kansallisen kalastuspolitiikan suunnitelmallisuuden synnyttämiseksi.

36§ Käyttö- ja hoitosuunnitelman laatiminen

ELY-keskusten myöntämät opasluvut perustuvat asiakkaiden yleiskalastusoikeuksiin, joten kalatalousalueen mahdollinen päätös rajata matkailukalastus jollekin tietylle alueelle on hyvin kyseenalaista.

37§ Käyttö- ja hoitosuunnitelman hyväksyminen

Rahoituksen keskeyttäminen on oiva keino, mikäli kunnollista suunnitelmaa ei synny.

39§ Käyttö- ja hoitosuunnitelman toimeenpanon valvonta

Rahoituksen keskeyttäminen ja töiden teettäminen kalastusoikeuden omistajan kustannuksella ovat toimivia keinoja, mikäli suunnitelmaa ei noudateta tai työtä saada tehtyä.

41§ Pyynnin järjestäminen

Laissa aiemmin (4§) määritelty pyydysyksiköinti on kalastuspaineen arvioinnin kannalta ensisijaisen tärkeä asia. Tietyn pyydyksen kalastavuus on melko lailla samanlainen kaikkialla Suomessa, joten pyydysyksiköinnin yhtenäistäminen on tarkoituksenmukaista ja erittäin kannatettavaa. Lisäksi pyydyksien kehityksen kautta niiden mahdollisesti parantuva kalastavuus tai kokonaan uudet pyydystyyppit voidaan ottaa helposti huomioon asetusmuutoksella.

49§ Kaupalliseen kalastukseen tarkoitetut pyydykset ja pyyntimenetelmät

Vapaa-ajankalastajille sallittu 300 m verkkomäärä on täysin liioiteltu. Samassa laissa (90§) sallitaan vapaa-ajankalastajille korkeintaan 5 kg saalismyynti vuorokaudessa. Mikäli 300 m verkkomäärällä ei saa yli 5 kg saalista vuorokaudessa, on vesialueen kalakanta niin heikossa kunnossa, että voidaan miettiä tulisiko siellä sallia kalastusta ylipäättään.

55§ Kalojen rauhoitus

Todella tärkeä pykälä turvaamaan kalakantaa ja -lajeja.

58§ Kalojen vapauttaminen

Äärimmäisen tärkeä pykälä varsinkin valvonnan, mutta myös yleisen kalastuskulttuurin muutoksen kannalta. Pykälän avulla vaelluskalojen luonnonkantojen palautuminen tehdään mahdolliseksi (vrt. 74§)

59§ Uhanalaisten eläinlajien suojelu

Erinomainen pykälä, jota on kaivattu jo pitkään. Kalastusta on todellakin rajoitettava, jos eläinlajin suojelu sitä vaatii.

64§ Kalastuksen rajoittaminen vaelluskalojen kulun turvaamiseksi

Erinomainen ratkaisu, että rajoitukset määrätään asetuksella.

65§ Jokisuukalastuksen kieltäminen

Kolmannen momentin poikkeus (aiemmin saavutettu oikeus) vesittää koko pykälän. Lakiuudistuksen myötä, sen kanssa ristiriidassa olevista, saavutetuista eduista on luovuttava.

69§ Kalastaminen purossa

Seisovien ja kiinteiden pyydysten kieltäminen vesilain määrittelemässä purossa on vaelluskalojen kannalta äärimmäisen tärkeää, eikä siihen tarvitse tehdä poikkeuksia kuin ekologisista syistä (esim. vieraslajit).

74§ Istutettavien kalojen merkintä

Äärimmäisen tärkeä pykälä erityisesti vaelluskalakantojen kannalta. Pykälän avulla vaelluskalojen luonnonkantojen palautuminen tehdään mahdolliseksi (vrt. 58§)

78§ Kalastonhoitomaksu

On jo suomalaisen demografian kannalta erittäin tärkeää, että kaikille aikuisille tulee sama kalastonhoitomaksu. Samalle myös käyttäjä maksaa -periaate toteutuu. Lisäksi yksinkertainen ja selkeä lupamalli on juuri se mitä tarvitaan lupatulojen ja lupien myyntimäärien kasvattamiseksi.

Se että pyydyskalastajat joutuvat lunastamaan ns. vieheluvan ja maksamaan vielä lisäksi pyydysmerkeistään on vain hyvä asia. Pyydysten vapavälineitä selkeästi parempi ja lähes lajiriippumaton (myös uhanalaiset lajit) kalastavuus, sekä alamittaisten kalojen lähes mahdoton elävänä vapauttaminen yleisimmästä pyydyksestä (verkko) ovat selkeitä ja kiistattomia perusteita pyydyskalastuksen kalliimpaan hinnoitteluun. Lisäksi tällä tavoin suomalaista kalastuskulttuuria ohjataan edes hieman siihen suuntaan, mikä muissa maailman maissa on normaalia; vapaa-ajan kalastajat kalastavat vapavälinein ja pyydykset on tarkoitettu ammattilaisille.

Kalastonhoitomaksun hinnan muutoksessa on pakko ottaa huomioon muitakin asioita kuin rahan arvon muutos. Maailma muuttuu muuallakin kuin finanssitaloudessa, tästä on näyttöä muutaman tuhannen vuoden ajalta.

Kalakantojen tilan selvittäminen ja kannan hoidon vaatimat resurssit (mm. saalisnäyte- ja saalispalautejärjestelmä, kalastuksenvalvonta, kalatalouden neuvontapalvelut) ovat vain jäävuoren huippu niistä asioista, jotka tulee ottaa huomioon kalastonhoitomaksun suuruudesta päätettäessä.

81§ Maksuvarojen käyttö

Kohta 3) on ehdottomasti muutettava muotoon:

3) Kalatalouden neuvontapalvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin.

82§ Maksuvarojen jakaminen

Varojen käyttäminen myös kalastuskulttuurin taltioimiseen on tärkeää, koska nopeasti muuttuvassa yhteiskunnassa menneen ajan menetelmistä ja kulttuurista itsestään tulisi säilyttää jotain myös tulevaisuuden sukupolville.

87§ Kaupallisten kalastajien ryhmät

Kaupallisten kalastajien jakaminen ryhmiin arvonlisäverolain perusteella selkeyttää kenttää ja antaa mahdollisuuden kehittää tosiasiallisten ammattikalastajien toimialaa huomattavasti aiempaa paremmin.

88§ Kaupallisia kalastajia koskevan rekisteröinnin voimassaolo ja päättyminen

On tärkeää, että ehtojen täyttyminen tarkistetaan vähintään kolmen vuoden välein.

89§ Saaliiden ilmoittamisvelvollisuus

Kaikilla kaupallisilla kalastajilla tulisi ehdottomasti olla velvollisuus ilmoittaa saalinsa. Lisäksi olisi syytä miettiä myös vapaa-ajankalastajien ilmoitusvelvollisuutta (tarvittaessa esim. asetuksen kautta) esimerkiksi uhanalaisten lajien osalta. Saaliiden vaikutus kalakantaan on ilmeinen, lisäksi laaja-alaisesti ja automaattisesti kerätty tieto lisää erilaisten seurantojen sekä päätösten luotettavuutta. Ilmoittamisvelvollisuus ei voi lisätä kaupallisten kalastajien työmäärää, koska saalis on jo yleisen taloudenpidon takia joka tapauksessa kirjattava ylös jonnekin.

90§ Saaliin ensimyynti

Vapaa-ajankalastajien vähäinen myynti suoraan kuluttajille tulee sallia, mutta 5 kg/vrk on suhteettoman paljon (1825 kg vuodessa!). Myyntirajoituksena toimii huomattavasti paremmin ”kuukausittainen” katto, esimerkiksi 50 kiloa kalaa. Tämä mahdollistaisi myös suurikokoisten kalojen myynnin, jos niitä ei esimerkiksi ruokakunnan pienuuden takia voi itse hyödyntää ravintona. Toinen momentti tulee muuttaa muotoon:

Muut kuin kaupalliset kalastajat eivät saa harjoittaa sisävesiltä kalastamansa tai lukuunsa kalastetun saaliin ensimyyntiä lukuun ottamatta 30 päivän aikana yhteensä enintään viidenkymmenen kilon kokonaismäärää, joka myydään suoraan lopulliselle kuluttajalle.

110§ Talteenottomenettely

Pykälään tulee ehdottomasti kirjata talteenotetun pyydyksen tai kalastusvälineen kuljetuksesta, varastoinnista, myynnistä ja luovutuksesta aiheutuneiden kustannusten maksuvelvollisuus.

Ongelmana on, ettei pyydyksiä haluta ottaa talteen, koska siitä aiheutuu kuluja, joita ei saa lain mukaan periä.

Kulut on saatava perittyä joko yhdessä tai erikseen a) pyydyksen tai kalastusvälineen omistajalta, b) kalatalousalueelta tai osakaskunnalta, c) Maa- ja metsätalousministeriöltä (paikallinen ELY-keskus) esim. yhteisistä kalastonhoitomaksuvaroista.

122§ Muutoksenhaku elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätökseen

ELY-keskuksen määräysoikeus päätöksen noudattamiseksi muutoshasta huolimatta, on äärimmäisen tärkeää moneltakin eri kannalta tarkasteltuna.

Käytännössä ilman tätä ei juuri koskaan päästäisi toimimaan ripeästi ja ajoissa, nopeita toimenpiteitä vaativissa asioissa.

133§ Aiemmin saatu oikeus pyydyksen pitämiseen kalaväylässä

Tämä pykälä on ehdottomasti poistettava, koska se vesittää 67§. Lakiuudistuksen myötä, sen kanssa ristiriidassa olevista, saavutetuista eduista on luovuttava esimerkiksi pakkolunastuksella.